

HALLGATÓI KUTATÁS MEGÚJÍTÁSI KONCEPCIÓ

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült az EFOP-3.4.5-VEKOP-17-2017-00001 azonosítószámú, *Rendszerszintű fejlesztések és hozzáférés bővítését szolgáló ágazati programok a felsőoktatásban* kiemelt projekt DPR Pillér megvalósítása során.

Szerző: Keresztszeghy Fruzsina

Felelős kiadó:

Dr. Gloviczki Zoltán

© Oktatási Hivatal, 2020

Az Oktatási Hivatal kiadványa az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg. A kiadvány adatainak bármilyen formában történő nyilvános közzétételéhez vagy felhasználásához a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulása szükséges.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	4
A Hallgatói kérdőív megújításának alapelvei	6
Hallgatói kérdőív megújítása	6
A Hallgatói kutatás jellemzői a 2020-as adatfelvételtől kezdődően	6
Kutatásmenedzsment alapelvek	6
Megújítás tartalmi elemei.....	7

Bevezetés

A Hallgatói kutatás **Magyarország legnagyobb online, felsőoktatási hallgatók körében végzett kutatása**, amely törvényi kötelezettség alapján minden évben megvalósul az alap-, mester-, és osztatlan képzésben tanuló hallgató körében. A válaszadási arány évről-évre 10-12 százalék, **a válaszadó hallgatók száma egy-egy lekérdezési hullámban megközelíti a húszezer főt.**

A válaszadók hatalmas száma, a kutatás beágyazottsága lehetőséget ad arra, hogy a felsőfokú tanulmányok alatt megvizsgálhassuk azokat a kérdéseket, amelyek egyaránt fontosak a hallgató, felsőoktatási intézmény és ágazat számára is.

A lemorzsolódás a magyar felsőoktatás egyik legkritikusabb pontja. Van a lemorzsolódásnak egy természetes mértéke (talán), azt viszont nem lehet kijelenteni, hogy mindenki, aki lemorzsolódik azért morzsolódik le, mert „nem oda való”, nem képes teljesíteni a felsőoktatásban elvárt színvonalat. Az EFOP 345 egyik adatintegrációs kutatása rávilágított, hogy jó képességű, jó tanulmányi eredményű hallgatók is lemorzsolódnak a felsőoktatásból. A lemorzsolódás ezen típusa mögött számtalan ok húzódhat meg, például szociális, egészségügyi, családi helyzet, ezekkel összefüggésben tanulmányok melletti (és gyakran tanulmányokkal nem összefüggő) munkavégzés, vagy akár oktatásminőségi hatások is (az intézményhez jobban kötődő hallgatók védettebbek, a 'hallgatói életminőséget' előtérbe helyező programok esetén látható a védettség¹).

A lemorzsolódás összetett okainak szisztematikus kutatása eddig még nem történt meg ágazati szinten, nagymintás hallgatói kutatásunk megújításának egyik fókuszja a jelenség mélyebb megértése, beavatkozási programokat elősegítő információk összegyűjtése és elemzése.

Fontos szempontnak éreztük a tanuló hallgatók és a munkaerőpiaci kilépés előtt álló hallgatók alcsoportjainak elválasztását és differenciált blokkban speciális kérdések feltételét.

A tanuló hallgatók esetében a szak- és intézményválasztás motivációi feltárását éreztük fontosnak, a kilépés előtt álló hallgatók esetében a munkaerőpiaci várakozások feltérképezését – részletesebben, mint amilyen mértékben ezt a korábbi kérdőív tartalmazta.

A végzés – munkaerőpiaci belépés előtt álló hallgatók esetében az új kérdések fókuszja a munkavállalási attitűdök, foglalkozás-percepciók feltárása, kora-munkaerőpiaci életútra vonatkozó elvárások feltérképezése, illetve ezek intézményi támogatásának értékelése. A megújítás fontos szempontja a továbbtanulás, intézmény- és szakváltások (pályakorrekciók) vizsgálata is azon hallgatók körében, aki még nem a munkaerőpiaci kilépés előtt állnak, hanem tanulnak/tovább tanulnak, képzési szintet váltanak a magasabb végzettség elérése érdekében.

¹ Szegedi Tudományegyetem

A diplomás pályakövetési rendszer részeként 2010. óta folyamatos a Hallgatói kérdőív felvétele is, a kutatómenedzsmenet nem változik, csak a központi kérdőív. A kialakított gyakorlatnak megfelelően a kutatást az Oktatási Hivatal központi kérdőíve alapján a felsőoktatási intézmények közvetlenül menedzselik: az intézmények állítják össze a mintát és küldik ki a kérdőíveket hallgatóiknak. A központi kérdőív kiegészíthető intézményi kérdésblokkal is, amely a felsőoktatási intézmény saját kérdéseit tartalmazza.

A 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 25. paragrafus 2. bekezdése értelmében a felsőoktatási intézményeknek kötelező intézményi adatszolgáltatásuk van a velük jogviszonyban álló hallgatók körében. Az intézményi adatfelvételt követően az Oktatási Hivatal központi kérdőívére érkezett válaszokat a felsőoktatási intézmények anonim módon, egységes és sztenderd szempontok szerint kialakított adatbázisban küldik vissza a Felsőoktatási Elemzési Főosztály számára. Az Oktatási Hivatal az intézményi adatszolgáltatások alapján egységes kutatási adatbázist készít, és évente publikálja a kutatási eredményeket.

A Hallgatói kérdőív megújításának alapelvei

A 'rég' Hallgatói kérdőív jellemzően nem a XXI. századi igényekre reflektáló kérdéseket tartalmazott, monoton volt és leginkább a folyó tanulmányokkal kapcsolatos kérdésekre fókuszált, nagyon röviden érintette a munka világához való kapcsolódást, de egyáltalán nem érintette a felsőoktatás-munkaerőpiac közötti átmenetet, a magasabb képzettségi szint elérésének motivációit, a kilépő hallgatók munkaerőpiaci várakozásait, percepcióit.

A Hallgatói kérdőív megújításának legfontosabb szempontja az volt, hogy a kutatási fókusz átkerüljön a tanulmányokra vonatkozó kérdésekről az átmenet, várakozások, a továbbtanulás/munkaerőpiacra lépés motivációinak, attitűdjeinek feltárására. Rengeteg vélelem kering arról, hogy az újabb és újabb munkaerőpiacra kilépő X, Y, Z és alfa generációk munkavállalói habitusa más, jelentősen különbözik az előző generációktól – ugyanakkor nincsen olyan nagymintás, szisztematikus, rendszeres adatfelvétel, amely ennek a változásnak a jellemzőit, mintázatait bemutatná, elemzené, értelmezné.

A kérdőív struktúrája

A Hallgatói kutatás módszertani megújításakor a legfontosabb szakmai változás a moduláris, differenciált kérdőívszerkezet kialakítása. Kutatásmenedzsment szempontok miatt (könnyítve az intézményi adatfelvételt) egy kérdőív került kialakításra, amelynek van egy minden hallgatótól lekérdezésre kerülő törzskérdőív modulja, majd ezt belső elágazásokkal differenciált blokkok követik.

Kérdőívszerkesztési alapelvek

- Alap-és mesterszakosoknak azonos kérdőív, de vannak elágazások/speciális kérdésblokkok
- Első éves alap-, és osztatlan képzésen, és FOSZK-on levőktől plusz blokkként a továbbtanulási motiváció, intézmény-, és szakválasztás blokk
- Első éves MA/MSc esetében a Master-en való továbbtanulás, és intézményválasztás/váltás és szakválasztás/váltás blokk
- Minden végzéstől kérdezzük a „jövő munkavállalója” blokkot
- A végzős BA/FOKSZ hallgatóktól kérdezzük a „továbbtanulási szándék” blokkot is

Hallgatói kérdőív megújítása

A Hallgatói kutatás jellemzői a 2020-as adatfelvételtől kezdődően

Kutatásmenedzsment alapelvek

- A lekérdezést továbbra is az intézmények bonyolítják az Oktatási Hivatal által biztosított módszertan alapján
- A lekérdezés teljes körű marad
- Megmarad az egy kérdőíves szerkezet, minden hallgató ugyanazt a kérdőívet kapja – a differenciálások belső elágazó kérdések segítségével valósulnak meg
- Az intézmények számára intézményi blokkok lekérdezése továbbra is lehetséges, választható

Megújítás tartalmi elemei

Törzskérdőív kérdései

- Jelenlegi tanulmányok
- Lemorzsolódással kapcsolatos kérdések: tanulást akadályozó és támogató tényezők, tanulmányok melletti munkavégzés és annak hatásai a tanulmányokra
- Felsőoktatási környezetben végzett extracurriculáris tevékenységek
- Egyéb tanulmányok
- Képzéssel való megelégedettség
- Munkával kapcsolatos attitűdök

Bemenő hallgatók differenciált blokkja

- Szakválasztás motivációi
- Intézményválasztás motivációi
- MA esetében: Pályamegtartás és pályakorrekció a továbbtanulásban

Kimenő hallgatók differenciált blokkja

- Munkavállalás motivációi és munkaerőpiaci életútra vonatkozó várakozások
- Munkaerőpiacra lépés szempontjából a tanulmányok értékelése arról, milyen mértékben készítek fel a hazai és nemzetközi munkavállalásra

BA/BSC végzős hallgatók esetében:

- Továbbtanulási, intézményválasztási tervek, motivációk
- Pályamegtartás és pályakorrekció a továbbtanulásban

A Hallgatói kérdőívnek angol nyelvű változata is készül.